

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84—
za pol leta . K 42—
za četrt leta . K 21—
za 1 mesec . K 7—
Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon šte. 50

Prvi dan mariborskega slavlja.

Maribor, 29. julija. V Maribor so začeli dopovedati prvi vdeleženci kongresa. Dospela je doslej slovenska in hrvatska akademski mladina, 200 Orlov tekmovalcev, slovenski, hrvatski in bosenski škofovi itd. Pripravljalni odbor je vsem priredil lep sprejem na kolodvoru. Mesto samo se je praznično odelo v zastave in zelenje. Postavljeni so slavaloki.

Danes se je začela tekma Orlov za prvenstvo, ki se je vdeležujejo: Leopold Rihar iz Ljubljane, Jože Hvale iz Viča, Radovan Kristan iz Ljubljane, Ivan Kermavner iz Ježice in Leon Lojk iz Viča.

Špilje smo zapustili.

Nemci preganjajo Slovence.

Ljubljana, 30. julija. V smislu mirovne pogodbe so naše čete včeraj izpraznile špilje in Soboto. Že prej je bila izpraznjena Radgona. Avstrijske čete so zasedle izpraznjene kraje. Pri tem je nemška družba začela napadati Slovence v navzočnosti ententne komisije, v kateri ni nobenega Jugoslavana.

Maribor, 29. julija. Danes ob 9. uri dopoldne smo izpraznili špilje. Popoldne ob 4. uri je prišla nemška tolpa, broječa 200—300 oseb, pred župnišče v špilje in je zahtevala, da se mora župnik Slovenec Leopold Vozlič odstraniti. Župnika so na-

Isti dan je začelo zborovati jugoslovansko katoliško dijaštvo, kateremu je poslal škof dr. Mahnič pozdravno pismo. Tudi poljski kat. akademiki so poslali pozdrav.

V imenu jugoslovanskih škofov je pozdravil zborovanje škof dr. Nyaradi. Istočasno so zborovali jugoslovanski bogoslovci.

Ta dan se je vršilo tudi žensko zborovanje, katerega so obiskali tudi škofovi dr. Jeglič, dr. Napotnik in dr. Nyaradi. Srednješolci so imeli svoje zborovanje v Narodnem domu.

to na pol bosega in na pol oblečenega privleli na dvorišče in ga v spremstvu štirih orožnikov in nemškega majorja ter v navzočnosti ententne komisije tirali čez železniško progo med divjanjem nemške množice, ki je na župnika pljuvala, metala blato, kamenje in ga celo pretepala s palicami. Na državni meji so ga izročili jugoslovanski posadki. Od tam se je župnik Vozlič podal k svojemu sosedu župniku Vračku v št. 11. Zastopnika jugoslovanske države pri ententni komisiji ni. Slovenci so v ozemlju, katero so te dni zasedli Nemci, brezpravni.

Pokažite zobe — milijonarjem!

Ljubljana, 30. julija. »Slov. Narod« objavlja odlok poverjenišva za socialno skrbstvo nekemu O. Č., ki kljub temu, da se njegov priziv proti odpovedi stanovanja temeljem znane deželnovaladne stanovanjske naredbe odklonil, še ni začel graditi ali prirejati novega stanovanja, da si je rok odpovedi potekel že 15. julija. Odlok zahteva od naslovljenca:

1. Da do 31. julija izjavi, da bo do najkasneje 20. avgusta t. l. začel v ljubljanskem stanovanjskem okolišču graditi oziroma prirejati zase stanovanje, ki mora biti do 30. novembra — če nova stavba — pod streho ozir. dogotovljeno. Ako bi tega ne mogel ali ne hotel, mora do gornjega roka izjaviti:

2. Da bo do 30. novembra t. l. v primernih obrokih plačal v »Stanovanjski fond« deželne vlade 50.000 K. Iz stanov. fonda se bodo še letos začela graditi stanovanja. Vplačane svote se bodo tistim, ki jih sedaj vložijo, namesto da bi sami zidali stanovanja, tekot 25 let v celoti vrnilo.

Ako se O. Č. odloči za prvo izjavo — da bo zidal sam —, mora do 3. avgusta t. l. položiti varščino 10.000 K, da bo izjavo točno izpolnil, drugače zapade varščina stanovanjskemu fondu in O. Č. mora iz sedanjega stanovanja. Ako pa se odloči za izjavo pod 2. mora do 3. avgusta t. l. položiti v stanovanjski fond kot prvi obrok 20% predpisane zneska. Ako bi kasneje ne držal nadaljnjih obrov, zapadejo že vsi plačani zneski in se bo moral izseliti iz sedanjega stanovanja. Ako bi pa do 31. julija t. l. ne podal ne ene ne druge izjave, mora do 3. avgusta t. l. sedanje stanovanje brezpogojno izprazniti, sicer se bo to zgodilo prisilnim pčtom na njegove stroške.

Določbe tega odloka se pod nobenim pogojem ne bodo izpremenile.

Ta odlok poverjenišva za socialno skrb v Ljubljani je vzbudil pri pokroviteljih milijonarjev velikansko jezo. V »Narodu« ta gospoda grozi zopet s puntom, kličejo na pomoč »svojega ministra dr. Kukovca« ter proglašajo najstrožji odpor. Če le tri tedne je poverjenišvo čakalo, da milijonarjem da priliko, da se spametujejo in uklonijo postavni naredbi. Nekateri so

to storili, nekateri pa po dr. Tavčarjevem navodilu hočejo »kazati zobe« postavi. Tedaj pravečati rebeli pod vodstvom ljubljanskega župana in podžupana.

Ravno, ko pišemo te vrste, se je zgledala v našem uredništvu gospa, soproga državnega uradnika, ki nam je povedala, da bo s 1. avgustom morala na cesto, ker se poseli v njeno sedanje stanovanje — hišni gospodar. Bridko se je pritoževala nad počtetjem bogate gospode, ki se upira zidati, da morajo reveži iti na cesto ali v vagone. Za milijonarje se puli stranka kapitalistov, ki ima v rokah tudi ljubljansko županstvo, za reveže, ki morajo na cesto, za uboge ljudi po barakah in vagonih pa nimajo besedice sočutja.

Čisto resno povemo gospodi kapitalistov, da je javnost njenih groženj sita! Njihovi zobje ne vzbujajo strahu, ker so že davno postali nenevarni. Toda jeza se polasča ljudstva, ko vidi topopotetje. Milijonarji naj se ne pritožujejo nad trdostjo. Gorenji odlok kaže, da poverjenišvo za soc. skrb ni trdo. Zgražajo naj se nad trdostjo lastnega srca oni, ki mirno spe v razkošnih stanovanjih, reveže pa puste na cesti.

Pravijo, da ni stavbnega materiala. Izvedeli pa smo, da je opeke toliko, da jo v enem letu ne bodo porabili. Da je opeka draga, je razumljivo, ker določajo cene sami kapitalisti — milijonarji. Z opeko odirajo ljudi in onemogočajo stavbe, sami pa prebivajo v tujih hišah zastoj!

Iz bede revežev si množe bogastvo. In sedaj bi radi zasedli še to poverjenišvo za socialno skrb, da onemogočijo sploh vsako delo v prid ljudstva. Belgrajski minister, njihov dr. Kukovec, že itak podira, kjer more, vse kar bi kazalo kak socialno pravičen namen. Skvaril je že dosti. Upamo, da njegova moč pa le še ni toliko, da bi razveljavljal naredbe, ki jih je izdala celokupna dež. vlada in ki so za ljudstvo postava.

Organizirana klika kapitalistov, čuvarica milijonarskih žepov je stranka JDS, ki prav te dni v Belgradu hoče vso moko dati v roke bankam, da bodo odirale ljudstvo.

Pokažimo zobe milijonarjem in njihovim lakajem!

neza. Italija se brani sprejeti določila dogovora, ki se je sklenil pred letom v Londonu.

„Pokažite zobe!“

Državotvorno glasilo »Slovenski Narod« poziva v svoji včerajšnji številki na revolucijo. Poverjenik dr. Gosar se je v smislu pravno veljavne naredbe št. 166 pregrešil nad nesrečnimi ljubljanskimi milijonarji. V dobi, ko prevladuje socialno gibanje in je socialno umevanje predpogoj aktivnega udejstvovanja v kulturni gradnji, se je našel človek, ki je izrekel dolžnost posameznikov, porabiti imetje v občo korist družbe. To je veliki greh dr. Gosarja, da si je upal stopiti na prste kliki skrajnih egoistov, ki grejo — če zahteva njihovo dobro — pod zastavo demokratizma preko tisočev »mase«. Ako je to demokracija, da »Narod« vpije in se vije v jeremijadah samo takrat, kadar gre za izbrano elito, ne zgane se pa nikoli, če gre za cestno rajo, če gre za krivice delavstvu, če gre za njihov življenjski boj, je to v naših očeh laž in demagogija. Ako je gospoda okoli »Naroda« samo takrat patriotična in državotvorna, kadar gre za zaščito njihovih osebnih interesov, če pa socialni tok časa zahteva od njih žrtev, pa apelira na fantovsko korajžje in naravnost upor, je to lažipatriotizem, ki izvira iz judovske špekulacije in je sličen patriotizmu ogrskih židov, ki so pribežali s svojimi milijoni v Jugoslavijo.

Veseli nas, da je stopil demokratsko misleči »Narod« na odločno protisocialno stališče; tako si gledamo drug drugemu z odprtim vizirjem v oči. Uverjena pa naj bo demokratska gospoda, da je bila naredba št. 166 šele prvi akt v socialnem stremljenju, da je bil ta akt samo zasilni ventil eksplozive jetične mase v vagonih in podstrešjih. Mi ne bomo obstali pri tem, mi gremo naprej, in »Slovenski Narod« bo moral v svoji »demokraciji« zapeti še marsikatero jeremijado o »nesrečnihih«. Ako pa gospoda kriči proti naredbi 166 samo radi njene dvomljivosti (?) pravomoči, ne zametuje je pa v principu, čemu poziva na upor: pokažite zobe! — čemu ne oblega ministra za socialno politiko — ki ga v tako blaženem zanosu imenuje »svojega« ministra! — da naredbo takoj razširi na celo državo?! Saj to bi bilo edino dosledno demokratsko. Toda »Narod« hujska, govori o pravici.

Kaj je pravica? Ali je pravica, da hirajo tisoči na jetiki vsled nezdravih stanovanj? In če že ne morejo biti vsi v udobnih stanovanjih, zakaj se ne bi enkrat za eno zimo menjali: »prizadeti« naj ložirajo za eno zimo v vagonih; »Narod« bo potem — kot glasilo teh nesrečnežev — gotovo postal boljševiski. Tudi to bi bila pravica v smislu enakopravnosti, kakor v dobrem, tako tudi v zlem.

Mi pa pravimo: nevarna je revolucija od spodaj, a še nevarnejša od zgoraj. In gorje, kadar se mora masa postaviti in ščititi odredbe, ki so slučajno nji v korist: masa bo šla brezobzirno v boj proti takim revolucionarjem in najsi je na njihovi strani tudi dr. Kukovec, najsi romajo »od ministrstva do ministrstva«, najsi imajo še tako »agilnega odvetnika«. Pravica je samo ena in edina: življenje — in življenje tudi onih, ki danes hirajo vsled nehiigijeničnih stanovanj, ki jim umira deca: oni, ki tvorijo jedro naše države, oni, ki so narod, ne pa nekateri — pijavke. Še je močstva v Jugoslaviji — to bo »Narodu« pokazal proletarijat; in »Narod« lahko zapoje jeremijado razkrinkane laži-demokracije.

ITALIJANSKI TEROR V DALMACIJI.

LDU Split, 29. julija. Iz Zadra javljajo: Poslednje dni so iz Italije pričeli prihajati večji vojaški transporti, zlasti vojnega materiala in živil. — Teror italijanske populčne drhali in soldateske postaja vedno hujski. Jugoslovenci so prisiljeni, da se izselijo, ker že pri belem dnevu niso več varni svojega življenja; zakaj Italijani napadajo jugoslovanske hiše in trgovine z bombami. Enake žalostne vesti prihajajo tudi iz drugih krajev zasedene Dalmacije. Vse kaže, da se bodo prihodnje dni pogromi proti jugoslovanskemu življenju še povečali. — Na otoku Ziru gradijo Italijani barake, kjer nameravajo nastaniti internirance.

Svoboda dela.

Delo je velika dobrota, katero je Bog določil in ukazal za vse ljudi. Z delom si človeštvo pridobiva iz narave vse potrebne stvari. Delo človeka krepi in mu daje pravo veljavo. Zato je v prvi vrsti delo častno za vsakega brez razlike.

»Kdor ne dela, naj tudi ne je«, ta odločni ukaz sv. Pavla nam jasno dokazuje dolžnost pa tudi častni pomen dela, za vsakega človeka. Lenuhi, delomržeži, ljudje, ki živijo ob delu drugih, se ne morejo prištejati poštenim.

Ker je delo človeku dolžnost, mora imeti človek tudi pravico in svobodo do dela. Čudno se to sliši; in vendar je potrebno to naglašati, ker v resnici ni tako. Pogledajmo samo nekoliko v naše razmere. Delavstvo se organizira v razne delavske organizacije, katere vse poudarjajo potrebo, čast in dolžnost dela. Posebno socialni demokratje poudarjajo vedno pravico do dela. Ravno ta stranka je zagrešila nasproti delavstvu velikanski greh nasilnega zadrževanja dela s tem, da je z brutalno silo poskušala in poskuša vzeti delo delavcem, ki niso nje pristaši. To je brutalno kršenje naravne pravice do dela. To je zločin nad osebo svobodo, katero socialna demokracija vedno poudarja, kadar je nji v prilog. To je hudodelstvo proti delavskim družinam, ker se jim posili jemlje kruh. To je nasilje, ki ponižuje človeka pod najnižjo stopinjo kulture. Tako nasilstvo bide v obraz vsakemu socialnemu pojmovanju in kaže, da socialna demokracija ne vzgaja tako svojih članov v socialnem duhu, kakor v strankarskem sovraštvu. To je zelo žalostno, obenem pa poučljivo za vse, ki so sposobni misliti.

Ko bi se socialna demokracija ne bila pregrešila z nobeno drugo stvarjo, je ta zločin dovolj, da ji noben resen in misleč delavec ne more zaupati.

Svoboda dela je temelj za razvoj in postoj socialnega življenja. Kdor podira ta temelj, ne more postaviti socialne stavbe bodočnosti.

Krščanstvo, ki daje in priznava delu čast, pravico in svobodo, je v polni meri sposoben izvršiti veliko socialno vprašanje na podlagi ljubezni in pravičnosti. Kdor seje sovraštvo, neče miru, brez miru pa ne more biti sreče in rednega življenja. Zato je za vsakega jasno, da mora dobiti delo in delavec svobodo, čast in blagostanje le v krščanstvu, ne pa v organizacijah, ki sejejo sovraštvo in teptajo na zločinski način svobodo dela in delavca.

MILJONAR ZAŽGAL VES LETOŠNJI PRIDELEK.

LDU Belgrad, 29. julija. V Sv. Tomažu v Bački so oblasti prijele ekonomu Dundjerskega. Ta mož, večkratni milijonar, je iz jeze, da mora vsled naredbe ministrstva za agrarno reformo odstopiti velik del svojega letošnjega pridelka državi, zažgal vse svoje že požeto žito letošnje letine. Ker za Vojvodino še vedno velja preki sod, pride Dundjerski pred to sodišče, in gotovo je, da sodba ne bo mila, ampak zelo stroga. V Vojvodini in v Belgradu je vest o činu tega človeka povzročila veliko razburjenje.

POLJSKA.

LDU Pariz, 28. julija. (DunkU) Posebni poročevalec »Matina« v Boulogni je imel razgovor z maršalom Fochom o poljskem položaju. Foch je povedal, da je svetoval Poljski, naj ne napada. Sedaj je njen položaj kritičen ali ne obupen, če ima trdno voljo, bo zmagala.

LDU London, 29. julija. (Brezzično.) Po poročilu iz diplomatskih krogov ententa do danes še ni odposlala note sovjetski Rusiji, ker italijanska vlada še ni pri volila v to.

LDU Varšava, 29. julija. (Brezzično.) Frontno poročilo: Na južni fronti v ozemlju Stohod mir. Ob Styru in Seretu se pripravljajo naše čete na ofenzivo in zavzemajo novo grupacijo.

RUSIJA IN RUMUNIJA.

LDU Dunaj, 29. julija. (DKU) Ukrajinski tiskovni urad javlja iz Bukarešte: V rumunski zbornici je izjavil zunanji mini-

MED ITALIJO IN GRŠKO.

LDU Pariz, 29. julija. (DKU) Kakor javlja »Matina«, ni došlo do sporazuma med Italijo in Grško glede vprašanja Dodeka-

ster Take Jonescu kot odgovor na interpelacijo, da Rumunski sovjetska Rusija ni ponudila miru.

ANGLEŽI ZAPUŠČAJO KRIM.

LDU Moskva, 29. julija. (Brezlično) Po poročilih iz krimske fronte, se je pričelo odvažanje angleških čet na Krimu. Nekoliko ladij z vojnim materialom in indijskimi četami je pravkar odšlo v Carigrad. Angleški državljani, ki se mude na Krimu, odpotujejo.

TEŠINSKO RAZDELJENO MED ČEHE IN POLJAKE.

LDU Dunaj, 29. julija. Poslaniška konferenca je prisodila karvinsko premožno okrožje in košičko-boguminsko železnico Češkoslovaški. Reka Olša je meja med obema državama. Tešinsko predmestje Češkoslovaški, mesto Tešin samo pa Poljski. V Orvi gre češko-poljska meja med Rabjo Guro in Maguro, v Špižu pa med Jurgom in Nedeczem. Češko časopisje ni zadovoljno s to odločitvijo. »Narodni Listy in »Pravo Lidu« ostro obsojajo to naredbo poslaniškega sveta in izjavljajo, da Čehoslovaki te nasilne odločitve ne bodo sprejeli. Istotako piše »Narodni Politika«. »Tribuna« in »Čas« pa ugotavljata, da je bila edino le ta rešitev ugodna in možna. Nemško časopisje obžaluje, da se niso ozirali na voljo prebivalstva in da so to cvetoče nemške pokrajine odstopili Poljski.

Politične novice.

+ **Notranji razpad demokratske inteligence.** Milan Pribičević, bivši polkovnik in brat ministra Svetozara Pribičevića, je te dni preko »Riječi« zopet poslal »Pismo inteligenci«. Pismo ni za demokratsko inteligenco — in samo nji je namenjeno — prav nič laskavo. Pribičević ji očita samoljubje, domisljavnost in lenobo. Vsak demokratski inteligent hoče biti voditelj, solnce, okoli katerega se mora vse sužati. Ako tega v stranki ne doseže, osnuje novo strujo in novo stranko. Odtod »Obnova« in podobna gibanja. Ta inteligenca meni, da vse opravi, ako se prepira z nasprotniki, ako debatira po kavarnah in gostilnah, ako izdaja liste, ki jih ne čita nihče razen nje same. Med ljudstvo ta gospoda ne gre, ali če gre, ne zna z njim ravnati: obnaša se kakor v mestu, hoče imeti na shodih in v odborih glavno in edino besedo. Socialnega dela ne pozna. Vse to daje slabe nade za bodoče volitve in če bodo demokrate poraženi, bodo sami krivi. — Milan Pribičević govori na vsa usta in demokrate mu bodo odpustili samo zato, ker vedo, da je slepo vdan njihovi ideji — liberalizmu, ki so ga modri na ljubo prekrstili v demokratizem. Slika, ki jo podaja o demokratih, je točna, a za ljudstvo nič novega. Ljudstvo te trote tako dobro pozna, kakor gospod Pribičević, in če se le-temu dozdeva, da jih bo ljudstvo ob volitvah pometalo iz panjev, se čisto gotovo ne moti.

+ **To ni več boj...** Radikalni in zmerni komunisti se v svojih glasilih »Novem Svijetu« in »Novi Istini« v Zagrebu tako grdo koljejo, grizejo in pljujejo med seboj, da se mora vsakemu zgabiti. Očitajo si drug drugemu, da so bili avstrijski in obenem srbski špijoni, da so prejeli od Pribičevića denar, da imajo v stranki frankovske špekulante, agente črnogorskega kralja Nikite in druge agente izižvače, da so lažnivci, tatovi krav, vlomilci, da se z delavskimi žulji zabavajo po bordelih itd. Ko bi se tepli in psovali vsaj za zaprtimi vrati in zastrtimi okni...

+ **Slepo početje g. Zagorca.** Bivši katoliški župnik v Koprivnici, ki vodi reformistično gibanje med hrvatsko duhovščino in je bil zato suspendiran, ovira cerkveno oblast pri upostavi rednih razmer v koprivniški fari. Ker se je postavila deželna vlada na stališče, da mora Zagorac svoje mu nasledniku formalno izročiti župnijo, se skuša Zagorac temu izogniti na ta način, da je zapustil faro in živi v Zagrebu. Od tam skuša nahujskati ljudstvo proti zakoniti cerkveni oblasti in agitira za »hrvatsko narodno cerkev«. Ljudstvo v Koprivnici se je soglasno izreklo proti Zagorcu in njegovemu početju, podpira ga le inteligenca.

+ **Avstrija in Rusija.** Avstrijska republika je s sovjetsko vlado sklenila drž. pogodbo ter je sovjetska vlada ustanovila na Dunaju svoje diplomatsko zastopstvo. Fransko časopisje se s tem dejstvom bavi zelo obširno in grozi Avstrijcem z vstavo vsakršne pomoči.

Dnevne novice.

— **Katoliške organizacije na Hrvatskem.** Tekoči teden sta imeli svoj letni občni zbor dve važni katoliški ustanovi na Hrvatskem: »Hrvatski katoliški narodni savez« — naša Kršč. soc. zveza — in Pijevsko društvo. Obe sta v prošlem letu znatno napredovali.

— **Štrajk proti brezverskim učiteljem.** V Herne na Westfalskem sta dva učitelja na tamošnji šoli naznanila oblasti svo-

jo brezkonfesionalnost. Starši so nato zahtevali od naučnega ministra, naj oba učitelja odstrani s šole, katero obiskujejo otroci vernih katoličanov. Minister se je upiral, nakar so otroci vpriporili štrajk: nobenega ni bilo v šolo. Vlada se je sedaj udala in odpoklicala brezverska učitelja.

— **60 milijonov mark za zgradbo malih stanovanj** zahteva bavarski minister za socialno skrb.

— **Naznanilo.** Vsem onim, kateri me večkrat zaman iščejo, naznanjam sledeče: Na razplogo bom za ustmena sporočila in pogovore v sredo dne 4. avgusta, ko se vrnem iz Maribora, in sicer od 9. ure zjutraj do 12. ure popoldne pri gospodu Simonu Kmetec v pisarni Kolodvorska ulica 36 in od 1. do 3. ure popoldne pa na vrhu hotela Tratnik na Sv. Petra cesti. Kdor je oddaljen in ne more priti, lahko sporoča pismeno na naslov g. Kmeteca do 14. avgusta. Ta dan nameravam imeti predavanja v Ljudskem domu v Ljubljani. Potem odhajam na svoj dom, kjer bom na Veliki Šmaren na Žalostni gori pri Preserju razdal vsa darila, katera še imam iz Amerike za one, ki so izročili njih prijatelji ali sorodniki. Vsi zainteresirani za Vrhniko, iz Bevk, Borovnice ali Žirov bodo dobili pismena povabila za ta dan. Ob tej priliki bom popoldne tudi pojasnjeval svojim nekdanjim prijateljem, kako živimo v Ameriki. Vsem onim, katerih morebiti nisem mogel ali ne bom mogel obiskati na dolenski ali gorenjski strani, bom poslal obvestila po pošti ali pa jih izročil gospodu Kmetecu, da se ob priliki zglasite. Moj povratek v Ameriko bo okoli 17. ali 18. avgusta, ker parnik odhaja iz Trsta 21. avgusta. Do dne 14. avgusta pa me dobite kot rečeno v Ljubljani. To sem oglasil zato, da ne bodo nekateri izgubljali časa in denarja, ker me iščejo, ne vedoč, kje sem. Imam mnogo opravka po deželi. S prijateljskim pozdravom

Anton Grdina.

— **7/10mi v Ledenicah.** Dne 17. t. m. je bilo posestniku Feliks Kravina, p. d. Blatnik, vlomljeno v zaklenjeno hišo. Vlomilci so odnesli obleke v vrednosti 1500 kron. Dalje je bilo v Ledenicah vlomljeno tudi pri Francu Smoletu, kateri je oškodovan za 4724 kron.

— **Vlom v Mateni.** V noči od 24. na 25. julija t. l. je bil ukraden posestniku Ivanu Skrabatu v Mateni št. 24 iz mlatilnice 7 m dolg in 7 cm širok usnat jermen, vreden do 4000 kron.

— **Prijet tat.** Poskusni orožnik Ciril Slejko je 26. julija t. l. zasačil ob demarkacijski črti pri Novi vasi Edvarda Brana. ki je prinesel iz Celovca precej obleke, katero je bil ukradel svojemu gospodarju, lastniku Kina, Hermanu Prechtlu v Celovcu. Obleka se je vrnila Prechtlu, tat pa je izročil nemško-avstrijskim orožnikom.

— **Vlom v Škofji Loki.** V noči od 21. na 22. julija je bilo vlomljeno v hlev kovača Janeza Demšarja v Škofji Loki. Tat je vlomil skozi okno in odnesel 4 kokoši in 6 zajcev.

— **Ukradeni cerkveni prt.** Dne 22. julija med 10. in 12. uro je bil ukraden v farni cerkvi v Železnikih oltarni prt z rdečimi in modrimi črtami, 5 m dolg, 1 m širok s čipkami, ki so 4 cm široke.

— **Gonilni jermen ukraden** je bil posestniku Mariji Novak v Račevem pri Zireh. Novakova ima 1500 kron škode.

— **Tatvine v Brezovici na Grabčah.** Neki tat je okradel v Brezovici na Grabčah, občina Medvode, kočarja Josip Šusnika, gospo deželnega šolskega ravnatelja Miroslava Pretnarja in kočarico Marijo Prosen.

— **Valute dne 29. julija** na zagrebški borzi: 1 dolar 71 K; 100 avstrijskih kron 42 K; 100 carskih rubljev 125 K; 100 francoskih frankov 590 K; 1 napoleon 310 K; 100 nemških mark 178 K; 100 lejev 197 K; 100 češkoslovaških kron 151 K.

Ljubljanske novice.

lj **Barjanski divji lovci.** Dne 2. februarja t. l. je streljal grof Lichtenberg na Barju race. Slišal je strel in je skozi kukalo videl, da so lovili Jakob Skraba st., Albin Vidmar in Jakob Skraba ml. s psom v lovišču stavbenika Alojzija Accetta. Cela zadeva se je naznanila sodišču, kjer so obtoženci priznali, da so šli loviti lisico, ki je odnesla Skrabi 6 kokoši, Vidmarjevim pa 18 piščancev. Barjanski divji lovci so povedali, da lisice niso ustrelili. Sodišče je obsodilo Jakoba Skraba st. na 3 mesece, Albina Vidmarja na 1 mesec in Jakoba Skraba ml. na 14 dni težke ječe.

lj **Če se kdo baha, da ve, kje se dobi krompir.** Habe Leopold je 16. junija pripovedoval na Vodnikovem trgu, da ve, kje se dobi krompir, da pa tega ne pove. Ob tej priliki ga je aretirali policijski stražnik, katerega je Habe tako-le opsoval: »Stražniki niste vsi nič vredni. Za stražnike je dosti postopačev, jaz pa še delavca ne dohim.« Zupanstvo v Št. Vidu nad Ljubljano je pisalo sodišču o Habetu, da se zelo rad prepira. Sodišče je prisodilo Habetu tri dni strogega zapore.

Razne novice.

rlz **zgodovine ameriške milijonarske družine.** V Parizu je umrl v svojem stanovanju Mr. William Vanderbilt. Individualna podjetnost, previdnost in neposredni nazori so sestavine gospodarskega napredka. V prvem in drugem desetletju devetnajstega stoletja je posredovala osebnost prevažanje in dovajanje sadja med State Island in New Yorkom in med njima mladega Kornelija Vanderbilta. Njegovi predniki, ki so se bili preselili v prvi polovici 17. stoletja z Nizozemske v Ameriko in se nastanili nedaleč Brooklyna, so spoštovali svoj nizozemski izvir in so se pisali kakor v stari domovini Van der Bilt. Kornelij je bil že drugi človek, Bil je Amerikanec: imel je eno ime Vanderbilt in eno ladjo in velik dar podjetnosti. Trgovina je šla dobro, v letu 1813. je imel velik delež pri dovozu materiala za zgradbo newyorškega pristanišča; ali vsak neprijazen veter je pomenil izgubo časa, vsaka nevihta je onemogočila plovbo. Uvidel je, da je bodočnost plovbe na morju v ladjah, ki jih goni parni stroj. In res vidimo že leta 1817. mladega Kornelija kot kapitana na parniku, ki je vozil med New Yorkom in New Brunswickom. Svojo jadrnico je bil prodal in je šel v učilnico na parnik. Potem si je kupil prvi parnik za nove, ki jih je dobil za prodano jadrnico, in čez deset let je bil eden najbolj čislanih krmarjev, kateri so prevažali na obrežju. Javnost mu je dala častno ime »Commodore« (commander = poveljnik), veliki brodar, veliki mornar. Njegove ladje so vozile ljudi in blago v Srednjo Ameriko, pozneje so plule okoli vse Amerike. Krimsko vojska je njegovega konkurenta »Cunard linie« tako zaposlila, da je Vanderbiltov parnik obdržal redno vse prevažanje v Haver. Ko so na isti progi tekmovali neke družbe, je imela prvenstvo ona, ki je prevažala pošto. (Še dandanes vidimo, da se angleške družbe ponašajo s lošnim ščitom, n. pr. Royal Mail Steamship Co. i. dr.) Konkurent za prevažanje pošte je bila edino Collins-Linie) Vanderbilt je zastoj prevažal pošto. Pri tem je imel Vanderbilt vsekakor nekaj izgube, ali njegove ladje je imela javnost za najurnejše in najsigurnejše. To je bil višek Vanderbiltove pomorske slave in hvale. V šestdesetih letih minulega stoletja je ameriško finančno javnost iznenadil glas, da Vanderbilt prodaja ladje. Nikomur ni hotelo v glavo, da bode čili brodar odslej miroval. Tudi commodore ni mislil tako. Pač ni zastoj postal malo prej ravnatelj proge, ki drži iz New Yorka v Columbiju. Leta 1865. je postal predsednik železniške proge Hudson—River, tri leta pozneje predsednik železniške ceste New York—Central in čez leto dni ravnatelj one velike družbe, ki je danes znana pod imenom New York Central & Hudson River Railroad. Za temi so prišle kmalu še druge ameriške in južnoameriške železnice. Vanderbilt je bil zopet pravi commodore na kopnem. — Kornelij Vanderbilt je umrl v letu 1877., japustivši 100 milijonov dolarjev, od katerih je pripadalo njegovemu sinu Williamu Henrymu 80 milijonov, ostalo pa dobrodelnim namenom. Nekoliko let pred svojo smrtjo je dal Kornelij 5. zaklad za »Vanderbiltovo vseučilišče« v Nashville v znesku 1 milijona dolarjev. — Nadaljni rod Vanderbiltov so bili železniški magnati. William Henry je umrl v letu 1885., zapustivši 200 milijonov dolarjev, dasi je v svojem življenju daroval več ko 10 milijonov dolarjev raznim fondom. Od njegovih osmih sinov je najstarejši Kornelij umrl v letu 1899., zapustivši velika volila ameriškim vseučiliščem. William Vanderbilt, o čigar smrti pišejo zadnji listi, je bil Kornelijev brat in bolje znan v Evropi kakor v Ameriki. — To je zgodovina ene milijonarske družine. Vsekakor je častnejša kakor zgodovina modernih hijen, ki se zovejo vojni milijonarji.

r **Sladkorna letina v Avstraliji.** V aprilu je bilo bolj viharno vreme, ki je v severnih krajih prineslo dosti dežja, da celo nalive. Po naliveh so najbolj trpeli kraji severno Towsilla. Iz nekaterih meteoroloških opazovalnic so prihajala poročila o dvakratni množini dežja nad normalom. S tem je bila zemlja dovolj namočena in pri trajnem solnčnem vremenu kaže sladkorni trst krasno rast in je pričakovati nenavadno bogate sladkorne letine.

Aprovizacija.

a **Teleče meso.** »Vnovčevalnica za živino in mast« oddala je za v soboto in nedeljo to je 31. julija in 1. avgusta sledečim mesarjem svoja teleta v razprodajo in sicer: Dolničar, Jesih, Kočar, Kraševac, Makovec, Novak, Novljan, Prepeluh, Prezelj, Porenta, Rihtar ml., Rihtar star., Zganjar Josip in Zganjar Anton, Zupančič, Zagmeister dobe po tri teleta; Škerjanc, Škrajner in Zajc Ivan po štiri teleta ter Bizilj, Leben, Ocvirk po pet telet; Šme dobi eno tele. Kilogram telečjega mesa velja sprednjega 19 K ter zadnjega 20 K. Vsaka stranka dobi največ en kilogram mesa.

I. slovanski orlovski tabor v Mariboru.

Kralj Matjaž v Mariboru. Ob priliki mariborskega manifestacijskega sprejema je glasom že objavljenega sporeda uvrščena tudi alegorična skupina, katere snov je zajeta iz narodnih naših pravljic pripovedi o kralju Matjažu, ki s svojo vojsko počiva v votlini pod goro, dokler ne pride njegov čas. Takrat pa se bo probudil on in vsa njegova vojska, premagal bo s svojimi vojščaki vse protivnike ter prinesel srečo, mir in blagostanje v težko preizkušene dežele. — To lepo misel zdravega optimizma in trdnega, neomajnega zupanja v zmago pravice nad krivico in nepoštenjem si je s finim umetniškim čutom in okusom osvojil pripravljalni odbor, ki že na čelu celega sprejema, rekel bi, simboлично v eni sami sliki pokaže visoke cilje vzvišena načela in večnolepe ideale, za katerimi zbrana množica stremi in jih po svojih najboljših močeh skuša uveljaviti. Sliko moramo organsko razdeliti v dva dela. Prvi del nas povede nazaj v tiste lepe čase naše zorne mladosti, ko nam je babica ob preji sede razodevala neskončno mikavni pravljici svet. Na s slikami in starimi slov. ornamentami okrašeni skrini sedi starka, pred njo pa stoji kolovrat s kodeljo. Pa ne prede. Kajti ob zgornji ženic se je zbral krožek basniželjnih mladih poslušalcev in prisluškujejo z napeto pozornostjo njenemu pripovedovanju. Pa ni zbrana samo mladina — celo vsakega kovača je topot zmotilo, da je molče prisedel. Udal se je resnemu premišljevanju, kak globokejši življenjski pomen bi pač utegnili imeti starkino današnje pripovedovanje. Kajti danes ni na vrsti kaka navadna povest o strahovih ali čim podobnem, pripoveduje jim marveč o junaku naših narodnih pripovedk, o kralju Matjažu. — Drugi del nam nazorno predločuje pripovedovanje naše starke. Osrčje zemlje se je odprlo, ostale so le še v solncu se lesketajoče skale; z biseri posuta koprena pokriva ta bajni, pravljici svet, ki ga takorekoč le v duhu in skozi meglo gledamo. Od prve skupine je ta del ločen s smrečjem, oziroma gozdičem: saj spi kralj Matjaževa vojska pod goro, s smrečjem porasteno. Ob kameniti beli mizi spi zavrt v hermelinov plašč kralj Matjaž. Njegova dolga siva brada mu je zrastle že do tal. Okoli svojega kralja pa so se lepo zbrali njegovi hrabri vitezi — Orli z meči, katerih zlato nam je porok, da se bo ta armada, ko nastopi svoj bojni pohod, borila le za pravico in resnico. In njen prapor bo čist in blesteč, kot je čisto in lepo to zlato. Že sedmič se je ovila Matjaževa brada okrog mizinega stebrišča — znak, da je napočil čas, da njegova hrabra in navdušena orlovska četa, ki je zbrujena, čaka le še ukaza svojega voditelja, pohiti ven med zdvojeni svet in ga privede zopet na pravo pot.

Za izlet na Bled bodeta vozila v torek, 3. avgusta, dva posebna vlaka, in sicer pelje br. Hrvate vlak, ki odide ob peti uri 17 min., Čehoslovake in Slovence pa oni, ki odide 10 minut za tem. Hrvati se vrnejo že 3. avgusta zvečer ob 23. uri 25 minut, Čehoslovaki odidejo 4. avgusta ob 10. uri 52 minut proti Vetrinju čez Celovec proti Mariboru.

Izlet na Bled. V splošno informacijo dajemo sledeča navodila: Za izlet je treba posebnih izkaznic, ki jih izdaja taborska pisarna v Ljubljani in v Mariboru za ceno 1 K. Med potjo se lahko pridružijo izletnikom drugi udeleženci, ki se vračajo še isti dan na večer s hrvatskim posebnim vlakom, ki odhaja z Bleda ob 11. uri zvečer. Zahtevajte torej takoj še posebne izletne izkaznice!

Illuminacija Blejskega jezera.

Na Bledu bo dne 3. avgusta na čast došlim gostom prirejena svečana iluminacija. Prireditve bo vodil poseben odbor, v katerem se nahajajo praški tehniki. Proizvajalo se bo 10 kombinacij z raznimi slikami.

Najprej se bo uprizorilo ognjeno solnce, temu slede fontane, rimske sveče, pahljače, mlini na veter, ognjena drevesa in ognjena kaskada. Lepe bodo simbolične slike Orla, pri katerih bodo svetili reflektorji. Illuminacijo bo zaključila živa slika.

Pri tej iluminaciji bodo sodelovali polnoštevila jeseniška godba in društvena pevka zbora z Bleda in Zg. Gorij, ki se bosta nahajala na posebnih splavih. Na vseh gričih okoli jezera bodo goreli kresovi.

Za vožnjo po jezeru bo pripravljenih 30 čolnov. Vstopnice za čolne se bodo dobile na Bledu v Društvenem domu.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Širite »Večerni list«!